

Evidens for apotekspraksis

Nyt fra forskning i apotekspraksis fra hele verden – fokus på kvalitetsudvikling, seponering, rådgivning og ydelser samt uddannelse og farmaceutrollen på apotek

Af Bjarke Abrahamsen, Mira El-Souri, Rikke Nørgaard Hansen og Charlotte Verner Rossing.

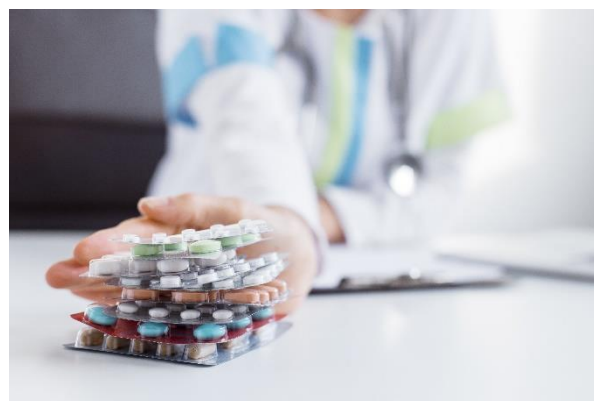
Denne nyhedsartikel beskriver studier med fokus på kvalitetsudvikling for apoteker, seponering af medicin, rådgivning, apoteksydelser og implementering heraf, samt uddannelse og farmaceutrollen på apotek. Studierne blev præsenteret på FIPs sommermøde i Granada, Spanien, i 2023, der var arrangeret af FIP Pharmacy Practice Research Special Interest Group.

Kvalitetsudviklingsmodel til apoteker

Britiske forskere har beskrevet en kvalitetsudviklingsmodel til brug på apoteker ud fra en litteraturgennemgang. Ved at søge i seks databaser identificerede de 11.493 artikler om apotek og kvalitet. Efter screening og gennemgang blev 81 artikler inkluderet i litteraturgennemgangen. Gennemgangen resulterede i en kvalitetsudviklingsmodel, som har følgende elementer:

- **Adgang:** struktur og procedurer for fx åbningstider, ventetider, tilgængelighed af medicin og andre produkter på apotek, personale og sundhedsydelser
- **Miljø:** betydning af faciliteter, udstyr og apotekets indretning for levering af rådgivning og sundhedsydelser
- **Patientoplevelse:** personlig rådgivning, etablering af relation til patienten og professionalisme
- **Effektivitet:** apotekets kompetencer til at levere medicin, rådgivning og viden til patienten
- **Sikkerhed:** identifikation og håndtering af fejl for at øge patientsikkerheden
- **Integration:** etablering af relationer til fx praktiserende læger og apotekets rolle som en del af sundhedsvæsenet.

Forskerne konkluderede, at identificeringen af disse elementer er et godt udgangspunkt for forbedring af apotekets arbejde i et integreret sundhedsvæsen.

Farmaceuters bidrag til seponering af medicin

Seponering af medicin kan være kompleks pga. forskellige faktorer, herunder det sundhedsfaglige personale, komplekse behandlinger og barrierer i sundhedssystemet. Samtidig findes der ikke specifik information om farmaceuters rolle i seponering, skriver spanske forskere, der derfor har valgt at gennemføre en litteraturgennemgang.

Formålet med litteraturgennemgangen er at indsamle den seneste evidens for farmaceuters bidrag til seponering, især på primærapoteker. Dette er første del af et forskningsprojekt, der sigter mod at foreslå og validere en seponeringsydelse, og som udføres af apoteksfarmaceuter i Spanien. Litteraturgennemgangen er igangværende.

I 2021 udførte Pharmakon en litteraturgennemgang om farmaceuters rolle i seponering af medicin, som kan læses [her](#).

Farmaceutens rolle i seponering af benzodiazepiner

En britisk forskergruppe søgte litteratur for at afdække farmaceutens rolle og opgaver ved

Evidens for apotekspraksis

Nyt fra forskning i apotekspraksis fra hele verden – fokus på kvalitetsudvikling, seponering, rådgivning og ydelser samt uddannelse og farmaceutrollen på apotek

seponering af benzodiazepiner og identificere områder, hvor der mangler viden.

Resultater fra 20 studier blev opdelt i tre temaer: Farmaceuters involvering i seponering af benzodiazepiner, effekten af farmaceuters involvering og barrierer for seponering. Farmaceuter involveres i seponering af benzodiazepiner når de 1) leverer medicingennemgang, 2) samarbejder med andre sundhedsprofessionelle om seponering og 3) underviser.

Udover at farmaceuters involvering i seponering viste sig sundhedsøkonomisk fordelagtigt, viste det sig også, at det gav et bedre helbred for patienten. De barrierer, der blev identificeret ved litteraturgennemgangen, var patientens oplevede bivirkninger ved seponering, afhængighed af medicinen, manglende seponeringsvejledninger og manglende tid.

Fremtidige studier bør undersøge disse barrierer og om fælles beslutningstagning og en personcentreret tilgang kan have indflydelse på resultaterne ved seponering, mener forskerne bag studiet.

Udvikling af en ydelse til seponering af benzodiazepiner på plejecentre

På belgiske plejecentre tager over halvdelen af beboerne benzodiazepiner. En gruppe forskere udarbejdede et forslag til en teoridrevet seponeringsydelse, som begyndte med en identifikation af barrierer og muligheder. Interessenter, sundhedsprofessionelle og beslutningstagere, der er involveret i sundhedsydelse, deltog efterfølgende i udvælgelsen af, hvilke elementer, der skulle indgå i seponeringsydelsen.

Det blev besluttet at inkludere følgende elementer:

- Proces og målsætning med seponeringsydelsen for den enkelte borger
- Uddannelse af sundhedspersonale på plejecentre om seponering af medicin
- Audit og feedback
- Beboeres og pårørendes viden
- Tværfagligt samarbejde.

Næste skridt er en pilottest på et plejecenter.

Apotekets rådgivning til unge med kronisk sygdom

Antallet af unge mennesker med kronisk sygdom stiger, og dette britiske studie ønskede at undersøge apoteksfarmaceuters rolle i rådgivningen af unge mellem 18 og 24 år med kronisk sygdom. I alt blev 23 apoteksfarmaceuter interviewet.

Resultaterne af analysen afslørede fire temaer: farmaceutens rolle, udfordringer med ordination, sundhedsydelse og unges erfaringer med medicin. Apoteksfarmaceuters roller blev uddybet til, at de:

- opfordrer til, at unge med kronisk sygdom henter medicin i god tid
- rådgiver og underviser unge med kronisk sygdom om deres medicin
- besvarer de unges spørgsmål
- etablerer tillidsfulde forhold
- oplyser om sundhedsydelse
- følger op sammen med de unge
- kontrollerer overholdelse af behandlingen
- hjælper de unge med at navigere i informationsmængden.

Studiet konkluderede, at apoteksfarmaceuter følte sig ansvarlige for at støtte unge med kronisk sygdom i at bruge deres medicin optimalt.

Screening af forhøjet blodtryk på apoteket

Forhøjet blodtryk er forbundet med hjerte-kar-sygdomme og øget dødelighed. Canadiske forskere ønskede at inkludere apoteker i en international kampagne, hvor der screenes for forhøjet blodtryk. Det var første gang, at

Evidens for apotekspraksis

Nyt fra forskning i apotekspraksis fra hele verden – fokus på kvalitetsudvikling, seponering, rådgivning og ydelser samt uddannelse og farmaceutrollen på apotek

canadiske apoteker deltog i denne form for screening, og derfor udviklede forskerne en protokol for implementeringen af apotekernes deltagelse.

Farmaceuter, apoteksassistenter eller farmaceutstuderende udførte tre blodtryksmålinger ad gangen på de deltagende borgere. De indsamlede data blev registreret anonymt og efterfølgende analyseret ved hjælp af beskrivende statistik. Formålet var at undersøge, hvor mange borgere, der havde et ikke-diagnosticeret forhøjet blodtryk, hvor mange der var diagnosticeret med forhøjet blodtryk, som ikke var velkontrolleret, og at sammenholde data for køn, alder og niveauer af både diastolisk og systolisk blodtryk.

Screeningen foregik fra maj til juli 2023, men resultaterne var ikke klar til formidling på konferencen og publiceres senere.

Implementering af medicingennemgang, der optimerer patienters medicinske behandling

Medication Use Review (MUR) er en personlig medicingennemgang, hvor en patient og en farmaceut gennemgår patientens medicin for at forbedre patientens viden om og forståelse af deres medicin og optimere patientens medicinske behandling.

Formålet ved dette studie var at implementere ydelsen på primærapoteker i Portugal. Studiet omfattede 100 patienter, der var selvhjulpne ift. deres medicin og brugte et medicinsk device, for nylig havde startet medicinsk behandling, brugte flere lægemidler (≥ 5), havde udfordringer med compliance eller udfordringer med at håndtere deres medicin. Efter gennemgang af medicinen deltog patienten i et semistruktureret interview.

Resultaterne viste blandt andet, at ydelsen kunne identificere potentielle medicinfejl og optimere behandlingsresultater gennem tidlig intervention eller henvisning til andre apoteksydelser.

Implementering af medicingennemgang på belgiske apoteker

Der kan opstå forskellige barrierer for at implementere en medicingennemgang på apotek.

Ved medicingennemgang type 3, som er en definition fra Pharmaceutical Care Network Europe (PCNE), menes medicingennemgang baseret på medicinhistorik, kliniske data og interview med borgeren. I Belgien undersøgte en forskergruppe barriererne for implementering af denne type medicingennemgang på apoteket ved brug af en spørgeskemaundersøgelse blandt apotekere og farmaceuter, der alle deltog på medicingennemgangskurser i regionen Flandern. Der blev indsamlet i alt 208 besvarelser.

Resultaterne viste, at 85 % af apoteksfarmaceuterne var bekendt med denne type medicingennemgang, men endnu ikke havde udført den. De største barrierer for implementering var mangel på apotekspersonale, utilstrækkelig viden om medicingennemgang, modvilje fra praktiserende læger og manglende økonomisk støtte.

Udvikling af næste generations ledere (farmaceuter)

Ledelse af sundhedsprofessionelle er i dag baseret på tanken om delt ansvar blandt de involverede faggrupper, herunder farmaceuter. Formålet med dette studie var at sammenligne lederuddannelser for unge farmaceuter og evaluere udviklingen af lederegenskaber hos deltagere i en lederuddannelse fra International Pharmaceutical Federation (FIP). Atten farmaceuter deltog i lederuddannelsen, og heraf besvarede ni evalueringen.

Resultatet af sammenligningen af lederuddannelser fra seks lande viste, at der i fire industrilande fandtes standarder for uddannelserne, mens der i de resterende to udviklingslande ikke fandtes standarder og

Evidens for apotekspraksis

Nyt fra forskning i apotekspraksis fra hele verden – fokus på kvalitetsudvikling, seponering, rådgivning og ydelser samt uddannelse og farmaceutrollen på apotek

samtidig manglede regulering og akkreditering for uddannelse.

Besvarelserne fra FIP-lederuddannelsen viste, at deltagerne enten var enige eller meget enige i, at uddannelsen udviklede deres lederevner. 78 % svarede, at uddannelsen ville betyde noget for deres fremtidige beslutningstagning som ledere, og 67 % var allerede begyndt at anvende principperne i deres daglige arbejde. Studiet viste, at der skal skabes mere fokus på uddannelse af ledere med standarder og akkreditering.

Evaluering af simulationsbaseret vaccinationsuddannelse

I Belgien blev der i 2022 udviklet et nyt kompetenceforløb i vaccination for apoteksfarmaceuter, da apotekerne fik tilladelse til at vaccinere mod COVID-19. For at kunne vaccinere skulle farmaceuterne gennemføre og bestå en specifik vaccinationsuddannelse.

Forskerne ønskede at evaluere, om en simulationsbaseret vaccinationsuddannelse kunne gøre kommende farmaceuter interesserede i at praktisere vaccination fremover. Den simulationsbaserede uddannelse er opdelt i en teoretisk del med et e-læringskursus og en praktisk del, der indeholder simulation af vaccinationsprocessen og håndtering af bivirkninger. I alt tog 88 farmaceutstuderende uddannelsen.

Resultaterne fra den første gruppe farmaceutstuderende indikerede en stigende interesse for vaccinationspraksis og øget selvtilid i håndteringen af bivirkninger. Flere resultater ventes i juli 2023.

Fotografier som metode til at udforske apoteksfarmaceuters selvopfattelse

Photovoice er en kvalitativ forskningsmetode, hvor deltagerne tager fotos, der illustrerer deres input til et bestemt tema, og interviewes med udgangspunkt i disse. I dette canadiske studie blev apoteksfarmaceuter bedt om at medbringe tre til fem fotos, der afspejlede deres selvopfattelse som apoteksfarmaceuter og/eller repræsenterede deres arbejde på apoteket under coronakrisen. De medbragte fotos dannede baggrund for et individuelt interview om emnet.

Der blev afholdt i alt 18 interviews, og resultaterne blev opsummeret i fem overordnede temaer:

- autonomi
- klinisk beslutsomhed
- lederskab
- sikkerhed
- værdier og støtte.

Farmaceuterne mente, at pandemien havde fremhævet overfor befolkningen, at farmaceuter spiller en væsentlig rolle, og at de er anerkendt som en betroet ressource i sundhedsvæsenet. Studiet indikerede også, at apoteksfarmaceuterne havde udvist beslutsomhed i forhold til medicinordination, tilpasset sig situationen og udnyttet deres handlemuligheder og erfaring for at opfylde lokalsamfundets behov.

Europæiske farmaceuters arbejdsglæde

Europæiske farmaceuters arbejdsglæde blev afdækket ved en spørgeskemaundersøgelse gennemført af kroatiskere forskere.

I alt blev 811 besvarelser fra 16 europæiske lande registreret. Af deltagerne var 79,9 % kvinder, 81,2 % arbejdede på primærapotek, 60,3 % havde en kandidatgrad i farmaci (resten var bachelorer), og 62,9 % arbejdede 40 timer om ugen. 51,3 % rapporterede, at de var tilfredse med deres arbejde, og 17,6 % mente, at deres arbejde blev tilstrækkeligt værdsat. Af respondenterne mente 84 %, at farmaceuter er vigtige for sundhedsvæsenet, 45 %, at de får tilstrækkelig offentlig respekt, og 21 % var enige i, at sundhedsvæsenet anerkender farmaceuternes kompetencer.

Evidens for apotekspraksis

Nyt fra forskning i apotekspraksis fra hele verden – fokus på kvalitetsudvikling, seponering, rådgivning og ydelser samt uddannelse og farmaceutrollen på apotek

Studiet konkluderede, at arbejdsglæden ligger i de grundlæggende opgaver som farmaceut, men også, at jobbet indebærer en stor arbejdsbyrde, for lave lønninger og manglende anerkendelse. Denne viden kan bruges til at forbedre farmaceuters arbejdsglæde.

Faktorer, der påvirker farmaceuters involvering i behandling af astma

Studiet ønskede at undersøge, hvilke faktorer, der påvirker farmaceuters involvering i patienters astmabehandling. Forskerne interviewede i alt 15 farmaceuter fra Kuwait, hvoraf hovedparten var kvinder med 5-10 års erfaring i arbejdet på sundhedscentre.

Der blev identificeret to overordnede temaer: professional identitet og patienters forventninger. Identiteten blev påvirket af farmaceutens viden om astma og tilliden til patient og læge samt hierarkiet i sundhedssystemet. Patienters forventninger til farmaceuters rådgivning afspejlede og begrænsede det, som farmaceuten leverede.

Beskæftigelse og jobtilfredshed for nyuddannede farmaceuter i Jordan

Ved hjælp af et online spørgeskema undersøgte en forskergruppe beskæftigelsesstatus, indkomst og jobtilfredshed hos nyuddannede farmaceuter. I alt blev 693 besvarelser registreret.

Resultaterne viste, at farmaceuter med en femårig kandidatgrad ventede 4,67 måneder før de fik ansættelse, mens dem med en seksårig kandidatgrad ventede 7,49 måneder. Lønnen for farmaceuterne med en femårig kandidatgrad var signifikant højere, med en gennemsnitlig månedsløn på USD 634, end for dem med en seksårig kandidatgrad, der i gennemsnit tjente USD 558 om måneden.

Jobtilfredshed blev målt på en skala fra 36 til 216. Her var gennemsnittet 126,9, hvilket indikerer hverken tilfreds eller utilfreds. Efteruddannelse, flere sprogkompetencer eller avanceret engelsk viste sig ikke at have indflydelse på hverken højere løn eller kortere tid inden ansættelse. Konklusionen af studiet var, at kandidater med en femårig kandidatgrad hurtigere fik job og opnåede en højere løn.